

(str. 108). Če je Herberstein dobičkarskemu pristavu zagrozil, da ga ovadi knezu (str. 146), ga oni zaradi tega ni »oboževal«, marveč mu je le izkazoval nekoliko več časti (quodammodo veneraretur). Na strani 167 je pri pripovedovanju, da se zaradi globokega snega niso »upali umakniti«, ostalo v peresu bistveno pojasnilo, da se niso upali zaviti proč od javne poti: nec deflectere de via publica.

Za zemljepisca pa je zlasti važen Herbersteinov itinerar. Tu bi bilo dobro, če bi prevajalec dosledno dodajal današnji obliki kraja v oklepaju tudi še ime, kakor ga navaja Herberstein v svojih izdajah. Tega bi si želeli tudi jezikoslovec, ki bi mogel zasledovati razvojne inačice imena in vpliv (n. pr. poljski in ruski), ki so ga pri tem imele politične razmere. Ni jasno, zakaj celo pri imenih, ki se niso dala identificirati, navaja v prevodu drugo obliko, kakor jo ima (pri meni v naslednjem v oklepaju transkribirani) izvornik: Doropecki (Doporoski), Nišani (Niša), Litoniško jezero (Lutinič), Osog (Osoga), Radoškoviče (Radohostje), Molodečno (Modoleš), Logojsk (Lohošak), Marcinkanci (Morošoj, Morošej oppidum), Krinke (Grinki), Uržedov (Ursendoff), Polanjec (Polonica), Prošovice (Prostvica), Krappitz (Crepitza), Oppeln (čemú rabi prevod nemško obliko, ko se glasi kraj po poljsko Opole, pri Herb. Opolia), Rožoš (Rostovuše), reki Lesna in Leva Lesna (pri H. Ošna et Bešna), Corše (Czernig), Derevne (Oberno), Kruša (Rešak), Olkjeniki (Volkonik), Merkine (Morec, Mereč oppidum), Oberglogau (Glogovia), Klobuh (Klobucko) itd. Wisternitz in Vuistrica bo pač Bistrica, pri dvomljivi Rešelvici (Rehelvici) pa je izpuščen dostavek ad fluvium Palamit. Vprašaj pri kraju Schadwien je pač odveč, saj je to vendar Schottwien pod Semmeringom.

Na strani 167 se navaja kot zadnja postaja pred Moskvo Solokokava (z vprašajem); latinski komentarji in H. nemški prevod pa poznata le kraj Šorna ob reki istega imena. Podobno navaja Golia na strani 168 neko imaginarno Bobro med Druckom in Borisovom, ko ima tam Herberstein Grodno. Na strani 178 izvemo od H., da so čenstohovsko podobo M. B. častili in k njej romali zlasti tudi Ukrajinci; to je dalo povod, da je po stvarnem kazalu (str. 255) mogoče domnevati, da Čenstohova ni na Poljskem, marveč v Ukrajini. (Podobnih netočnosti pa je v kazalu še več.)

Da končam s svojimi pripombami k pregledanemu prevodu, bi le še poudaril, da sem prispeval nekaj več nadržanosti zgolj zaradi tega, ker pri natisu 2500 izvodov za dolgo dobo ni pričakovati nove izdaje. Z mojim poročilom naj bi bil na diskrepanco opozorjen tudi tisti, ki ga zanimajo specialna vprašanja in bi jih hotel reševati po tem prevodu in ne po izvorni izdaji. Mnogi tistih pa, ki se želijo po Herbersteinu seznaniti z Rusijo 16. stoletja, bo prevod dobrodošel, saj je v splošnem točen in se gladko bere; knjiga je lepo opremljena, tiskana na dobrem papirju, nima tiskovnih napak (med te bi štel le na strani 34 lapsus, da je bil Joahim brandenburški veliki, namesto volilni knez), dobre so vse reprodukcije in kar razkošni barvni klišeji.

Josip Mal

Jaap Kunst, Kulturhistorische Beziehungen zwischen dem Balkan und Indonesien. Koninklijk Instituut voor de Tropen Mededeling No. CIII, Afdeling Culturele en Physische Anthropologie No. 46. Veröffentlichung des Königlichen Tropen Instituts, Amsterdam 1953. 32 str. (Studija je posvečena pokojnemu jugoslovanskemu muzikologu dr. Ernestu Diamantu.)

Prikaz jugoslovanske folklore na festivalu IFMC v Opatiji leta 1951, povezan z mednarodno konferenco, je izredno povečal zanimanje za duhovni izraz našega ljudstva. Prav posebno se je poglobil v študij naših ljudskih prvin nizozemski muzikolog dr. Jaap Kunst, znan zlasti po svojih razpravah o indonezijski glasbi. V ta namen je izpopolnil svoje znanje tudi s posebnim obiskom naših folkloristov in etnografskih ustanov leta 1952.

Plod tega študija je zgoraj navedena etnološka razprava, ki primerjalno obravnava indonezijsko in balkansko folkloro deloma tudi z nekaterimi dru-

gimi območji (Rusija, Turkestan, Perzija, Indija itd.). Dr. Kunsta je k temu primerjanju privedla hipoteza prof. dr. R. von Heine-Gelderna o razširjenosti oblik neolitsko-megalitske kulture v Indoneziji, ki jih je mogoče ugotoviti tudi na Balkanu. Ta medsebojna povezanost pa je lahko tudi posledica kasnejših pontskih selitev okoli leta 800 pred n. št.

Mnogo podobnosti med Balkanom in Indonezijo je dr. Kunst našel v pevskem raznoglasju kot so »sekundne« in »unison« diafonije, pomuda (ležeči ton), ožkanje itd., dalje razna zvočila in glasbila (idiochordi, dvojnice, diple itd.) ter odprti krog plesov. Čeprav je Kunstovo težišče v zvočnih in gibnih pojavih folklorne, pa posega tudi na druga področja duhovne kulture z raznimi stilizacijami in upodobitvami na tkaninah ter na kamnitih in lesenih plastikah in skulpturah (človek, ptiči, življenjsko drevo, sončni simbol, konj nosilec duše, kače, klapouhe živali itd.). Končno primerja tudi slovensko »gambelo« in celo kozolec s podobnimi orientalskimi pojavi.

Od slovenskih zvočil omenja koruzni idiochord, ki ga po V. R. Dordeviču imenuje »gingara« ali »dječje guslice«, medtem ko ne navaja slovenskih nazivov (n. pr. siršče, otroške goslice itd.). Za piskalo iz zvitega lubja, ki ga podaja s sliko belokranjskega piskača, pa rabi celo bosenski izraz »borija« namesto slovenskega (n. pr. roh, tul, troba itd.).

Vendar je Kunstova študija pomemben doprinos k etnologiji in njeni okrepitvi kot pomožne vede za primerjalno glasboslovje pri proučevanju glasbene kulture v prazgodovini.

Radoslav Hrovatin

Bericht über den Allgemeinen volkskundlichen Kongress (7. Deutscher Volkskundetag) des Verbandes deutscher Vereine für Volkskunde in Jugenheim 28. bis 31. März 1951. Stuttgart 1952. Str. 96.

V navedeni knjižici so objavljena v skrajšani obliki predavanja in poročila z občega etnografskega kongresa v Nemčiji leta 1951, le predavanje W. Wiore je objavljeno v celoti. Po glavnih predavanjih (W. Wiora, Položaj etnografije v krogu duhovnih znanosti; V. Geramb, O W. H. Riehl; E. Hubatschek, Iz življenja tirolskih gorskih kmetov, itd.) so nemški etnografi na tem kongresu obravnavali posamezna vprašanja v devetih sekcijah: sekcija 1 — organizacija, delovna poročila institutov itd.; sekcija 2 — pesem, glasba in ples; sekcija 3 — pripovedke, pravljice in uganke; sekcija 4 — narečje in imenoslovje; sekcija 5 — verska etnografija, ljudsko verovanje, šege in običaji; sekcija 6 — zgodovinska etnografija in ljudske igre; sekcija 7 — predmetna etnografija in muzeji; sekcija 8 — raziskovanje hiše; sekcija 9 — znanost in praksa, sociografija, etnografija iz domovine pregnanih.

Pozdravni in otvoritveni govor, pa tudi posamezna predavanja in referati so za nas v marsikaterem pogledu zelo poučni. Seznanjajo nas n. pr. z novim pojmovanjem etnografske znanosti v Nemčiji, in razveseljivo je, da je to pojmovanje precej drugačno, kakor smo ga imeli priliko spoznavati v dobi hitlerjevskega nacističnega režima. Nič več ni slišati posredno ali neposredno o kakšni superiornosti nemške ljudske kulture ali o čem podobnem; nemški etnografi so se z njihovo prosvetno oblastjo povzpeli celo do tolikšne objektivnosti in resnicoljubnosti, da so na kongresu odkrito obračunali z marsikaterim zmotnim in krivičnim stališčem iz preteklih let. Naj omenimo predvsem Ericha Hochstetterja, zastopnika ministrstva za bogočastje, ki je v svojem pozdravnem govoru med drugim poudaril, da mora odpasti predsodek, češ da etnografija zožuje pogled navzven in da je ona orodje nekega ozko mislečega nacionalizma. Dejal je, da pravilno izvajana etnografija ustvarja prav nasprotno; ona zbuja in krepi spoštovanje do druge narodnosti, razen tega pa odkriva vezi, ki povezujejo narode v večjo skupnost. Tudi etnograf Helmut Dölker je v svojem otvoritvenem govoru spregovoril o delu, ki danes ni več v nacionalistični ožini. Erich Seemann, raziskovalec nemške ljudske pesmi, pa v svojem poročilu »Motiv o vrnitvi moža iz tujine« zavrača domneve, da bi